

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA PEDAGOGICKÁ
PROGRAM CELOŽIVOTNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

**PŘÍPRAVA UČITELE ODBORNÉHO PŘEDMĚTU:
TŘÍDĚNÍ ODPADŮ A EKOLOGICKÁ
ODPOVĚDNOST ŠKOLY V ŽIHLI**

Závěrečná práce

Ing. Lucie Frank Kristová

*Studium v oblasti pedagogických věd se zaměřením na přípravu učitelů
odborných předmětů*

Vedoucí práce: PaedDr. Petr Mach, CSc.

Plzeň, únor 2026

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto závěrečnou práci vypracovala samostatně a použila jsem pouze prameny a literaturu uvedené v seznamu použité literatury. Veškeré převzaté myšlenky a citace jsou v práci řádně označeny v souladu s platnými citačními normami.

V Žihli dne:

Podpis:

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu své závěrečné práce za odborné vedení, cenné rady a připomínky, které mi pomohly při zpracování této práce. Poděkování patří také vedení školy a pedagogům, kteří mi umožnili realizaci pedagogické praxe a poskytli mi potřebnou podporu při realizaci vyučovacích hodin. V neposlední řadě děkuji své rodině a blízkým za podporu a trpělivost během studia a zpracování závěrečné práce.

Obsah	
1 Úvod	6
2 Teoretická východiska přípravy učitele odborného předmětu	8
2.1 Základní teoretická východiska přípravy učitele odborného předmětu.....	8
2.2 Učitel odborného předmětu a jeho role	9
2.3 Specifika přípravy učitele odborného předmětu.....	9
2.4 Příprava učitele na vyučování	10
2.5 Druhy přípravy učitele.....	11
2.6 Výukové cíle, metody a organizační formy výuky.....	12
3 Dopad školy na životní prostředí v Žihli a okolí	13
3.1 Charakteristika obce Žihle.....	13
3.2 Charakteristika školy	14
3.3 Environmentální odpovědnost školy	15
3.4 Role školy v rozvoji ekologického povědomí žáků	15
4 Třídění odpadů ve škole	17
4.1 Vymezení pojmu odpad a třídění odpadů	17
4.2 Druhy odpadů a možnosti jejich třídění	17
4.3 Legislativní rámec třídění odpadů v České republice	18
4.4 Význam třídění odpadů ve školním prostředí.....	18
5 Požadavky na učitele odborného předmětu v oblasti environmentální výchovy	20
5.1 Odborné kompetence učitele	20
5.2 Pedagogické a didaktické kompetence učitele	21
5.3 Metody a formy environmentální výchovy	21
5.4 Didaktické pomůcky ve výuce třídění odpadů	22
6 Praktická část.....	23
6.1 Environmentální výchova jako součást života školy.....	23
6.2 Návrh praktických metod a pomůcek pro výuku třídění a recyklace odpadů	24
6.3 Návrh konkrétních výukových aktivit zaměřených na třídění a recyklaci odpadů ...	25
6.4 Ověření navržených metod a aktivit v pedagogické praxi	27
6.5 Přínos praktické části pro přípravu učitele odborného předmětu	28
7 Závěr.....	30
Resumé	32
Prohlášení o využití umělé inteligence	33

Použitá literatura.....	34
Seznam příloh.....	35

1 Úvod

Problematika ochrany životního prostředí patří v současné době mezi významná společenská témata, která zasahují do mnoha oblastí lidské činnosti, včetně vzdělávání. Zhoršující se stav životního prostředí, klimatické změny, nárůst produkce odpadů a neudržitelné nakládání s přírodními zdroji kladou stále vyšší nároky na environmentální odpovědnost jednotlivců i institucí. V tomto kontextu nabývá na významu environmentální výchova, jejímž cílem je formovat postoje, hodnoty a chování jedinců ve vztahu k životnímu prostředí a podporovat odpovědný a udržitelný způsob života.

Škola představuje jeden z klíčových činitelů environmentální výchovy, neboť má dlouhodobý a systematický vliv na utváření znalostí, dovedností i postojů žáků. Základní školy mají v této oblasti významné postavení, jelikož se podílejí na formování hodnot a návyků žáků již od raného věku. Témata spojená s ochranou životního prostředí, tříděním odpadů a odpovědným hospodařením se zdroji lze přirozeně integrovat do výuky a propojit je s praktickými činnostmi, se kterými se žáci setkávají v každodenním životě.

Klíčovou roli v tomto procesu sehraává učitel odborného předmětu. Od učitele se nevyžaduje pouze odborná znalost vyučovaného oboru, ale také schopnost didakticky zpracovat environmentální témata tak, aby byla pro žáky srozumitelná, smysluplná a prakticky využitelná. Kvalitní příprava učitele odborného předmětu je proto nezbytným předpokladem efektivní environmentální výchovy. Jak uvádí Průcha (2021), pedagogická a didaktická připravenost učitele významně ovlivňuje kvalitu výuky i dosahování vzdělávacích cílů. Učitel musí být schopen volit vhodné metody, organizační formy výuky a didaktické pomůcky, které podporují aktivní zapojení žáků a rozvoj jejich ekologické gramotnosti.

Tato závěrečná práce se zabývá přípravou učitele odborného předmětu se zaměřením na environmentální výchovu, konkrétně na problematiku třídění odpadů a ekologické odpovědnosti Masarykovy základní školy a mateřské školy v Žihli (dále jen *škola*). Cílem práce je analyzovat význam přípravy učitele odborného předmětu v oblasti environmentální výchovy, popsat roli školy při formování ekologicky odpovědného chování žáků a navrhnout praktické výukové aktivity zaměřené na třídění odpadů ve školním prostředí.

Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se zaměřuje na vymezení přípravy učitele odborného předmětu, problematiku environmentální výchovy ve vzdělávání a význam třídění odpadů jako součásti ekologické odpovědnosti školy. Praktická část se věnuje charakteristice školy a obce Žihle, analýze současného stavu třídění odpadů ve škole a návrhu konkrétních výukových aktivit, včetně návrhu vyučovací hodiny a způsobů ověřování znalostí žáků. Výsledkem práce je poukázání na význam kvalitně připraveného učitele odborného předmětu jako klíčového aktéra environmentální výchovy ve školním prostředí.

2 Teoretická východiska přípravy učitele odborného předmětu

Příprava učitele odborného předmětu představuje klíčový předpoklad kvalitní výuky a úspěšného naplňování vzdělávacích cílů. Je založena na několika vzájemně propojených teoretických východiscích, mezi něž patří pedagogika, pedagogická psychologie, didaktika odborných předmětů, kurikulární dokumenty (RVP a ŠVP) a vlastní odborná připravenost učitele. Učitel odborného předmětu se nachází ve specifickém postavení, neboť musí propojovat odborné znalosti vycházející z praxe s pedagogickými a didaktickými kompetencemi.

V kontextu environmentální výchovy se navíc od učitele očekává schopnost formovat postoje a hodnoty žáků a vést je k odpovědnému chování vůči životnímu prostředí. Podle Průchy (2021) je učitel jedním z nejvýznamnějších činitelů ovlivňujících kvalitu vzdělávacího procesu. Jeho příprava se proto neomezuje pouze na zvládnutí učiva, ale zahrnuje také plánování výuky, volbu vhodných metod, organizačních forem a didaktických prostředků, zejména s ohledem na praktickou využitelnost získaných znalostí.

2.1 Základní teoretická východiska přípravy učitele odborného předmětu

Příprava učitele odborného předmětu je ukotvena v pedagogice, která poskytuje obecný rámec výchovně-vzdělávacího procesu, vymezuje jeho cíle, principy a zákonitosti. Pedagogika pomáhá učiteli chápat vzdělávání jako cílevědomý a systematický proces, v němž hraje důležitou roli nejen obsah učiva, ale také vztahy mezi učitelem a žáky.

Pedagogická psychologie se zaměřuje na psychické procesy učení, motivaci žáků, jejich individuální rozdíly a vývojová specifika. Pro učitele odborného předmětu je důležité porozumět tomu, jak žáci získávají nové poznatky, jaké faktory ovlivňují jejich motivaci k učení a jak lze podporovat jejich aktivní zapojení do výuky. Tyto poznatky jsou zvláště významné při výuce environmentálních témat, která často pracují s postoji, hodnotami a osobní odpovědností žáků.

Didaktika odborných předmětů propojuje pedagogické a psychologické poznatky s obsahem konkrétního oboru. Učitel odborného předmětu musí být schopen odborné učivo didakticky zpracovat tak, aby bylo srozumitelné, názorné a prakticky využitelné. Didaktika

se zaměřuje na volbu vhodných výukových metod, forem práce a didaktických prostředků, které podporují aktivní učení a propojení teorie s praxí.

Významnou roli v přípravě učitele hrají také kurikulární dokumenty, zejména Rámcový vzdělávací program (RVP), který stanovuje závazné cíle, obsah vzdělávání a očekávané výstupy. Na jeho základě vzniká Školní vzdělávací program (ŠVP), jenž reflektuje specifika konkrétní školy, oboru a regionu. Učitel odborného předmětu musí tyto dokumenty respektovat a aktivně je využívat při plánování a realizaci výuky.

Neméně důležitým východiskem je vlastní odborná připravenost učitele, která zahrnuje nejen odborné znalosti, ale také schopnost jejich aktualizace a aplikace v pedagogické praxi. V oblasti environmentální výchovy to znamená orientaci v aktuálních ekologických tématech, legislativě i praktických otázkách, jako je třídění odpadů a udržitelné chování.

2.2 Učitel odborného předmětu a jeho role

Učitel odborného předmětu je pedagogickým pracovníkem, jehož hlavním úkolem je připravovat žáky na výkon budoucí profese a zároveň přispívat k jejich celkovému osobnostnímu rozvoji. Na rozdíl od učitelů všeobecně vzdělávacích předmětů je u něj kladen důraz na propojení teoretických poznatků s praktickými dovednostmi a aplikaci učiva v reálném pracovním i společenském prostředí.

Role učitele odborného předmětu spočívá nejen v předávání odborných znalostí, ale také v rozvíjení pracovních návyků, odpovědnosti a samostatnosti žáků. V oblasti environmentální výchovy se tato role rozšiřuje o formování ekologického myšlení a odpovědného přístupu k životnímu prostředí. Učitel by měl žákům zprostředkovat nejen informace o ochraně životního prostředí, ale také je vést k pochopení souvislostí mezi lidskou činností a jejím dopadem na přírodu (Hájek a kol., 2020).

2.3 Specifika přípravy učitele odborného předmětu

Příprava učitele odborného předmětu se vyznačuje několika specifiky. Jedním z nich je nutnost neustálé aktualizace odborných znalostí v návaznosti na technologický vývoj,

změny v legislativě a proměny požadavků trhu práce. Učitel odborného předmětu by měl sledovat aktuální trendy ve svém oboru a promítat je do výuky.

Dalším specifikem je důraz na praktickou stránku výuky. Odborné předměty jsou často vyučovány v odborných učebnách, dílnách nebo v reálném pracovním prostředí, což klade zvýšené nároky na organizační schopnosti učitele a kvalitu jeho přípravy. V oblasti environmentální výchovy se k těmto nárokům přidává potřeba citlivě pracovat s hodnotami, postoji a motivací žáků.

Jak uvádí Čepková (2019), environmentální výchova by měla být součástí profesní identity učitele, nikoli pouze doplňkovým tématem. To vyžaduje promyšlenou a systematickou přípravu, která umožní učiteli vhodně integrovat environmentální témata do odborného obsahu předmětu.

2.4 Příprava učitele na vyučování

Příprava učitele na vyučování zahrnuje dvě základní složky – obsahovou a realizační, které se vzájemně doplňují a podmiňují kvalitu výuky (Průcha, 2021).

Obsahová složka přípravy se zaměřuje na samotný vzdělávací obsah. Učitel si v jejím rámci ujasňuje, jaké učivo bude vyučováno, jaké klíčové pojmy a poznatky mají žáci zvládnout a jaké vzdělávací cíle mají být naplněny. V odborných předmětech je obsahová příprava úzce propojena s odborností učitele a s požadavky kurikulárních dokumentů. V oblasti environmentální výchovy zahrnuje například volbu témat souvisejících s ochranou životního prostředí, tříděním odpadů a udržitelným chováním (Valenta, 2012).

Realizační složka přípravy se soustředí na způsob, jakým bude výuka uskutečněna. Zahrnuje volbu vhodných výukových metod, organizačních forem, didaktických pomůcek a časové rozvržení vyučovací hodiny. Učitel zde zohledňuje věkové a individuální zvláštnosti žáků, jejich předchozí znalosti i možnosti školního prostředí. V odborných předmětech má realizační složka zásadní význam zejména při plánování praktických činností a názorných ukázek (Švec, 2003).

Obě složky přípravy jsou vzájemně provázané a společně přispívají k efektivitě výuky. Kvalitně zpracovaná obsahová příprava vytváří předpoklad pro smysluplnou realizaci výuky, zatímco promyšlená realizační složka umožňuje naplnit stanovené cíle a aktivně zapojit žáky do vzdělávacího procesu.

Příprava učitele na vyučování představuje základní součást pedagogické činnosti. Jedná se o proces, jehož cílem je promyšlené a cílené plánování výuky tak, aby byly efektivně naplněny stanovené vzdělávací cíle. Kvalitní příprava přispívá k plynulosti výuky, zvyšuje její efektivitu a umožňuje učiteli flexibilně reagovat na aktuální situace ve třídě.

V rámci přípravy na vyučování učitel zohledňuje učební osnovy, rámcové vzdělávací programy, úroveň znalostí žáků i jejich individuální potřeby. V případě odborných předmětů je důležité propojit teoretický výklad s praktickými ukázkami a činnostmi. Při výuce témat souvisejících s tříděním odpadů je vhodné vycházet z konkrétních situací ze školního prostředí nebo z každodenního života žáků.

2.5 Druhy přípravy učitele

Přípravu učitele lze rozdělit na několik základních typů, nejčastěji na přípravu dlouhodobou a krátkodobou. Dlouhodobá příprava zahrnuje plánování výuky v delším časovém horizontu, například na celý školní rok nebo pololetí. Jejím cílem je systematické rozvržení učiva a zajištění návaznosti jednotlivých tematických celků.

Krátkodobá příprava se vztahuje ke konkrétní vyučovací hodině a obvykle má podobu písemné přípravy. Ta obsahuje stanovení cílů hodiny, výběr učiva, metod, organizačních forem a didaktických pomůcek. U začínajících učitelů bývá písemná příprava podrobnější, zatímco zkušení pedagogové ji často zpracovávají stručněji.

Přípravu učitele lze členit také podle míry její propracovanosti na přípravu zúženou, základní a rozšířenou. Zúžená příprava je typická zejména pro zkušené učitele a spočívá v stručném vymezení obsahu a cílů vyučovací hodiny, často pouze v podobě osnovy nebo poznámek. Základní příprava představuje běžně využívaný typ přípravy, který zahrnuje stanovení cílů, učiva, metod a organizačních forem výuky. Rozšířená příprava je podrobnější a bývá charakteristická zejména pro začínající učitele nebo pro výuku náročnějších tematických celků. Obsahuje detailní rozpracování průběhu vyučovací hodiny, včetně využití didaktických pomůcek a časového rozvržení jednotlivých činností (Průcha, 2021).

2.6 Výukové cíle, metody a organizační formy výuky

Stanovení výukových cílů je jedním z nejdůležitějších kroků při přípravě učitele na vyučování. Výukové cíle vyjadřují, jakých znalostí, dovedností a postojů by měli žáci dosáhnout. V oblasti environmentální výchovy je vhodné formulovat cíle nejen v rovině poznávací, ale také v rovině hodnotové a praktické.

Volba výukových metod a organizačních forem by měla vycházet z charakteru učiva, cílů výuky a potřeb žáků. V odborných předmětech se často uplatňují aktivizační metody, jako je práce ve skupinách, projektová výuka, diskuse nebo praktické činnosti. Tyto metody podporují aktivní zapojení žáků a rozvoj jejich samostatnosti. Při výuce třídění odpadů jsou vhodné zejména metody založené na praktických ukázkách, práci s reálnými materiály a řešení konkrétních problémů ze školního prostředí (Hájek a kol., 2020).

3 Dopad školy na životní prostředí v Žihli a okolí

Škola představuje významný prvek místního společenství, který má přímý i nepřímý vliv na životní prostředí v dané lokalitě. Tento vliv se projevuje nejen provozem samotné školy, ale také jejím výchovným působením na žáky a jejich rodiny. V oblasti environmentální výchovy hraje škola důležitou roli při formování ekologického povědomí a odpovědného chování žáků, které se následně promítá do každodenního života v obci a jejím okolí.

Dopad školy na životní prostředí lze chápat ve dvou základních rovinách. První rovinou je provozní dopad, který zahrnuje zejména nakládání s odpady, spotřebu energií, vody a materiálů. Druhou rovinou je výchovný a vzdělávací dopad, tedy způsob, jakým škola prostřednictvím výuky a školních aktivit ovlivňuje postoje a chování žáků ve vztahu k ochraně životního prostředí. Obě tyto roviny jsou úzce propojeny a jejich kvalita závisí mimo jiné na přístupu vedení školy i jednotlivých pedagogů.

V následující praktické části práce je pozornost zaměřena na konkrétní způsoby, jakými škola v obci Žihle přistupuje k problematice třídění odpadů a environmentální odpovědnosti.

3.1 Charakteristika obce Žihle

Obec Žihle se nachází v okrese Plzeň-sever v Plzeňském kraji. Jedná se o venkovskou obec s bohatou historií, stabilním počtem obyvatel a rozvinutým komunitním životem. Součástí obce je základní občanská vybavenost, která vytváří vhodné podmínky pro každodenní život místních obyvatel.

Z hlediska ochrany životního prostředí a odpadového hospodářství má obec Žihle vytvořeny velmi dobré podmínky pro třídění komunálního odpadu. Základní kontejnery na tříděný odpad jsou umístěny v docházkové vzdálenosti, což obyvatelům umožňuje snadný a pravidelný přístup k systému třídění a podporuje jejich aktivní zapojení.

Kromě základních složek tříděného odpadu jsou v obci k dispozici také kontejnery na textil a použité jedlé oleje, čímž se rozšiřují možnosti odpovědného nakládání s odpady. Tyto prvky přispívají ke snižování množství směsného komunálního odpadu a podporují environmentálně šetrné chování obyvatel.

Součástí systému odpadového hospodářství obce je rovněž sběrný dvůr, který slouží k ukládání objemného odpadu, elektroodpadu a dalších specifických druhů odpadu. Existence sběrného dvora představuje důležitý prvek environmentální infrastruktury obce a významně přispívá k ochraně životního prostředí v obci i jejím okolí.

Celkově lze konstatovat, že obec Žihle vytváří vhodné podmínky pro environmentálně odpovědné chování svých obyvatel, což se pozitivně odráží i v možnostech realizace environmentální výchovy ve škole.

3.2 Charakteristika školy

Masarykova základní škola a mateřská škola v Žihli (dále jen *škola*) představuje významnou vzdělávací instituci v obci a hraje důležitou roli nejen v oblasti vzdělávání, ale také v oblasti formování postojů a hodnot žáků. Škola se podílí na rozvoji klíčových kompetencí žáků, mezi které patří rovněž kompetence související s ochranou životního prostředí a udržitelným rozvojem.

Provoz školy je spojen s každodenní produkcí různých druhů odpadů, jako jsou papír, plast, směsný komunální odpad či biologicky rozložitelný odpad. Způsob, jakým škola s těmito odpady nakládá, má přímý dopad na životní prostředí v obci. Současně však tato skutečnost představuje významnou příležitost pro praktickou realizaci environmentální výchovy, neboť žáci se s problematikou třídění odpadů setkávají přímo v prostředí školy.

Škola se aktivně zapojuje do environmentálních aktivit a dlouhodobě podporuje ekologicky odpovědné chování žáků. Každoročně se účastní celostátní dobrovolnické akce Uklid'me Česko, jejímž cílem je zlepšení stavu životního prostředí v obci a jejím okolí. Tato aktivita umožňuje žákům prakticky se zapojit do ochrany životního prostředí a posiluje jejich vztah k místu, ve kterém žijí.

Součástí každodenního provozu školy je také třídění odpadu. Ve všech třídách jsou umístěny základní nádoby na třídění papíru a plastu, které žákům umožňují aktivní zapojení do systému třídění přímo během výuky. Tímto způsobem škola podporuje utváření správných návyků v oblasti nakládání s odpady a přispívá k rozvoji ekologického myšlení žáků.

Kromě běžného provozu školy je environmentální výchova realizována také prostřednictvím výuky odborných předmětů, projektových dnů, tematických akcí

a spolupráce s obcí. Tyto aktivity vytvářejí prostor pro propojení teoretických poznatků s praktickými zkušenostmi a přispívají k rozvoji odpovědného přístupu žáků k ochraně životního prostředí.

3.3 Environmentální odpovědnost školy

Environmentální odpovědnost školy spočívá v uvědoměném a systematickém přístupu k ochraně životního prostředí. Tento přístup se projevuje nejen ve vzdělávacím obsahu, ale také v každodenním provozu školy. Odpovědná škola usiluje o minimalizaci negativních dopadů své činnosti na životní prostředí a zároveň se snaží jít příkladem svým žákům.

Podle Hájka a kol. (2020) by environmentální odpovědnost školy měla být součástí její celkové strategie a měla by se promítat do školních dokumentů, vnitřních předpisů i každodenní praxe. Mezi základní oblasti environmentální odpovědnosti patří hospodaření s odpady, úspory energie a vody, využívání ekologických pomůcek a podpora environmentálně zaměřených aktivit.

V oblasti třídění odpadů má škola možnost přímo ovlivňovat chování žáků prostřednictvím jasně nastaveného systému třídění, dostupnosti sběrných nádob a pravidelné osvěty. Pokud je třídění odpadů ve škole funkční a systematické, stává se přirozenou součástí každodenního života žáků a přispívá k rozvoji jejich environmentální odpovědnosti.

3.4 Role školy v rozvoji ekologického povědomí žáků

Rozvoj ekologického povědomí žáků patří mezi klíčové cíle environmentální výchovy. Škola má v tomto procesu nezastupitelnou roli, neboť vytváří prostor pro systematické vzdělávání a dlouhodobé působení na žáky. Učitelé odborných předmětů mohou k tomuto rozvoji významně přispět tím, že environmentální témata integrují do výuky a propojují je s praktickými činnostmi.

Ekologické povědomí zahrnuje nejen znalosti o ochraně životního prostředí, ale také postoje, hodnoty a ochotu jednat ekologicky odpovědným způsobem. Třídění odpadů představuje vhodné téma, které umožňuje propojit teoretické poznatky s praktickým

jednáním. Žáci se tak učí nejen rozpoznávat jednotlivé druhy odpadů, ale také chápat význam jejich třídění pro ochranu životního prostředí.

Jak uvádí Čepková (2019), efektivní environmentální výchova by měla být založena na aktivním zapojení žáků a vytváření situací, ve kterých mohou uplatnit získané znalosti v praxi. Škola tak může významně přispět k formování ekologicky odpovědných jedinců, kteří si uvědomují svůj vliv na životní prostředí a jsou schopni tento vliv pozitivně ovlivňovat.

4 Třídění odpadů ve škole

Třídění odpadů představuje jednu ze základních oblastí environmentální výchovy a současně jednu z nejviditelnějších forem ekologického chování ve školním prostředí. Škola jako instituce produkuje každodenně značné množství různých druhů odpadů, jejichž správné třídění a následné zpracování má významný dopad na životní prostředí. Zároveň poskytuje vhodné prostředí pro praktické učení, při kterém si žáci mohou osvojit návyky odpovědného nakládání s odpady.

Zařazení tématu třídění odpadů do výuky odborných předmětů umožňuje propojit teoretické poznatky s praktickými činnostmi a posiluje ekologickou gramotnost žáků. Výchovný potenciál tohoto tématu spočívá zejména v jeho každodenní využitelnosti a v možnosti přímé zkušenosti žáků s problematikou nakládání s odpady ve školním prostředí.

4.1 Vymezení pojmu odpad a třídění odpadů

Odpad lze obecně definovat jako movitou věc, které se osoba zbavuje nebo má úmysl či povinnost se jí zbavit. Toto vymezení odpovídá legislativní definici uvedené v zákoně č. 541/2020 Sb., o odpadech. Odpad vzniká v důsledku lidské činnosti a jeho množství se v současné společnosti neustále zvyšuje, což klade vysoké nároky na způsoby jeho zpracování a likvidace.

Třídění odpadů představuje proces, při němž jsou jednotlivé druhy odpadu oddělovány podle materiálového složení s cílem umožnit jejich další využití, zejména recyklaci. Správné třídění odpadů je základním předpokladem efektivního nakládání s odpady a přispívá ke snižování množství odpadu ukládaného na skládky. V kontextu environmentální výchovy má třídění odpadů význam nejen ekologický, ale také výchovný, neboť vede jednotlivce k odpovědnému chování a k uvědomění si důsledků vlastního jednání.

4.2 Druhy odpadů a možnosti jejich třídění

Ve školním prostředí vzniká několik základních druhů odpadu. Mezi nejčastější patří papír, plast, sklo a směsný komunální odpad. V některých školách se třídí také biologicky

rozložitelný odpad, elektroodpad nebo drobný kovový odpad. Systém třídění by měl být přizpůsoben možnostem školy a měl by být pro žáky srozumitelný a přehledný.

Papírový odpad vzniká zejména v souvislosti s výukou a administrativní činností školy. Patří sem například sešity, pracovní listy nebo obaly z papíru a kartonu. Plastový odpad tvoří především obaly od potravin a nápojů. Sklo se ve školním prostředí objevuje méně často, přesto je jeho třídění důležité. Směsný komunální odpad zahrnuje odpad, který nelze zařadit do žádné z tříděných složek.

Pro efektivní třídění odpadu je nezbytné zajistit dostatečný počet sběrných nádob, jejich vhodné rozmístění a jednoznačné označení. Významnou roli hraje také informovanost žáků a pedagogů o tom, jaký odpad do jednotlivých nádob patří. Nesprávné třídění může vést ke znehodnocení vytríděných surovin a ke snížení efektivity celého systému.

4.3 Legislativní rámec třídění odpadů v České republice

Nakládání s odpady v České republice je upraveno právními předpisy, které stanovují základní pravidla pro předcházení vzniku odpadu, jeho třídění, využití a odstranění. Základním legislativním dokumentem je zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech, který definuje základní pojmy a povinnosti původců odpadu.

Legislativa klade důraz na hierarchii nakládání s odpady, jejímž cílem je předcházet vzniku odpadu, podporovat jeho opětovné využití a recyklaci a minimalizovat jeho ukládání na skládky. Školy jako instituce jsou povinny dodržovat platnou legislativu a zajistit nakládání s odpady v souladu s právními předpisy. Zároveň mohou tento legislativní rámec využívat jako součást environmentální výchovy a seznamovat žáky s právními aspekty ochrany životního prostředí.

4.4 Význam třídění odpadů ve školním prostředí

Třídění odpadů ve škole má význam nejen z hlediska ochrany životního prostředí, ale také z pohledu výchovného působení na žáky. Škola může prostřednictvím každodenní praxe ovlivňovat postoje žáků a vést je k odpovědnému chování. Pokud žáci vnímají třídění odpadů jako běžnou součást školního života, snáze si tyto návyky osvojují a přenášejí je i do svého domácího prostředí.

Podle Hájka a kol. (2020) představuje praktická zkušenost jeden z nejúčinnějších nástrojů environmentální výchovy. Třídění odpadů umožňuje žákům lépe pochopit souvislosti mezi lidskou činností a jejím dopadem na životní prostředí. Zároveň podporuje rozvoj odpovědnosti, samostatnosti a spolupráce.

Ve školním prostředí může třídění odpadů sloužit také jako východisko pro další environmentální aktivity, například projektové vyučování, exkurze nebo spolupráci s obcí. Téma třídění odpadů je proto vhodným prostředkem pro propojení teoretických poznatků s praktickým jednáním a pro rozvoj ekologické gramotnosti žáků.

5 Požadavky na učitele odborného předmětu v oblasti environmentální výchovy

Učitel odborného předmětu hraje v oblasti environmentální výchovy klíčovou roli, neboť je schopen propojit odborný obsah výuky s praktickými situacemi a reálnými problémy současné společnosti. Požadavky kladené na učitele v této oblasti se netýkají pouze odborných znalostí, ale zahrnují také pedagogické, didaktické a osobnostní kompetence. Kvalita environmentální výchovy ve škole je do značné míry závislá na tom, jak je učitel připraven environmentální témata začleňovat do výuky a jakým způsobem s nimi pracuje.

Environmentální výchova by neměla být chápána jako izolované téma, ale jako přirozená součást vzdělávacího procesu. Učitel odborného předmětu má možnost environmentální problematiku systematicky začleňovat do výuky prostřednictvím konkrétních příkladů, praktických úloh a odborných činností. To klade zvýšené nároky na jeho profesní přípravu i kontinuální profesní rozvoj.

5.1 Odborné kompetence učitele

Odborné kompetence představují základní předpoklad výkonu profese učitele odborného předmětu. Učitel by měl disponovat hlubokými znalostmi vyučovaného oboru a být schopen sledovat jeho vývoj a aktuální trendy. V oblasti environmentální výchovy je nezbytné, aby měl přehled o základních environmentálních problémech, principech udržitelného rozvoje a možnostech ochrany životního prostředí.

V kontextu třídění odpadů by měl učitel rozumět základním pojmům odpadového hospodářství, znát druhy odpadů, způsoby jejich třídění a možnosti dalšího využití. Důležitá je rovněž orientace v platné legislativě upravující nakládání s odpady v České republice. Tyto znalosti umožňují učiteli poskytovat žákům aktuální a správné informace a zároveň je vést k pochopení významu odpovědného nakládání s odpady.

Odborné kompetence učitele se však neomezují pouze na teoretické znalosti. Důležitá je také schopnost aplikovat tyto znalosti v praxi a propojit je s konkrétními situacemi ze školního prostředí nebo z každodenního života žáků. Právě toto propojení

přispívá k tomu, že se environmentální výchova stává pro žáky srozumitelnou a smysluplnou (Hájek a kol., 2020).

5.2 Pedagogické a didaktické kompetence učitele

Vedle odborných kompetencí jsou pro učitele odborného předmětu zásadní také kompetence pedagogické a didaktické. Ty zahrnují schopnost plánovat výuku, formulovat výukové cíle, volit vhodné metody a organizační formy výuky a hodnotit výsledky vzdělávacího procesu. V oblasti environmentální výchovy je důležité, aby učitel dokázal pracovat nejen s poznatkovou složkou, ale také s hodnotami, postoji a motivací žáků.

Pedagogické kompetence učitele se projevují zejména v jeho schopnosti vytvářet pozitivní a podnětné učební prostředí, podporovat aktivní zapojení žáků a vést je k samostatnému myšlení. Didaktické kompetence pak souvisejí s výběrem a realizací vhodných vyučovacích metod. Při výuce environmentálních témat je vhodné využívat aktivizační metody, které podporují spolupráci, diskusi a praktické činnosti.

Jak uvádí Průcha (2021), kvalitní didaktická příprava učitele má zásadní vliv na efektivitu výuky a dosažení stanovených vzdělávacích cílů. V případě environmentální výchovy je tento aspekt obzvláště důležitý, neboť cílem není pouze předání informací, ale také formování postojů a chování žáků.

5.3 Metody a formy environmentální výchovy

Metody a formy environmentální výchovy by měly odpovídat charakteru vyučovaného předmětu a potřebám žáků. V odborných předmětech se často uplatňují metody, které umožňují propojit teoretické poznatky s praktickou činností. Mezi nejčastěji využívané patří výklad, řízený rozhovor, diskuse, práce ve skupinách, projektová výuka a praktické činnosti.

V oblasti třídění odpadů jsou velmi efektivní metody založené na praktických ukázkách a reálných situacích. Žáci se mohou aktivně zapojit do třídění odpadu ve škole, analyzovat současný systém třídění nebo navrhnout jeho zlepšení. Tyto činnosti podporují rozvoj odpovědnosti a umožňují žákům pochopit význam environmentálního chování v praxi.

Organizační formy výuky, jako je skupinová práce nebo výuka mimo třídu, mohou environmentální výchovu dále obohatit. Exkurze, projektové dny nebo spolupráce s obcí poskytují žákům příležitost setkat se s environmentální problematikou v širších souvislostech a propojit školní výuku s reálným životem (Čepková, 2019).

5.4 Didaktické pomůcky ve výuce třídění odpadů

Didaktické pomůcky představují důležitý nástroj podpory výuky a mohou významně přispět k efektivitě environmentální výchovy. Ve výuce třídění odpadů lze využít různé typy pomůcek, které napomáhají názornosti a srozumitelnosti učiva. Mezi základní pomůcky patří informační plakáty, pracovní listy, prezentace, modely nádob na tříděný odpad nebo reálné ukázky materiálů.

Vhodně zvolené didaktické pomůcky podporují aktivní zapojení žáků a usnadňují pochopení složitějších souvislostí. Například práce s reálným odpadem umožňuje žákům lépe rozlišovat jednotlivé druhy materiálů a osvojit si správné postupy třídění. Didaktické pomůcky by měly být přizpůsobeny věku a úrovni žáků a měly by odpovídat cílům výuky.

Učitel odborného předmětu by měl být schopen didaktické pomůcky nejen využívat, ale také je vytvářet a upravovat podle konkrétních potřeb výuky. Tím se zvyšuje flexibilita výuky a možnost reagovat na aktuální situace ve třídě i ve školním prostředí.

6 Praktická část

Praktická část závěrečné práce je zaměřena na realizaci environmentální výchovy prostřednictvím konkrétních vyučovacích hodin, které byly odučeny v rámci pedagogické praxe. Tato část představuje klíčový prvek celé práce, neboť propojuje teoretická východiska přípravy učitele odborného předmětu s reálnou výukovou praxí. Cílem praktické části je ukázat, jak lze environmentální témata, konkrétně problematiku třídění a recyklace odpadů, efektivně začlenit do výuky a jaký přínos má tato výuka pro žáky i pro profesní rozvoj učitele.

Praktická část se zaměřuje nejen na popis realizovaných vyučovacích hodin, ale také na jejich didaktické zhodnocení, reflexi práce žáků a analýzu přínosu zvolených metod pro rozvoj ekologického povědomí, spolupráce a aktivního zapojení žáků do výuky.

6.1 Environmentální výchova jako součást života školy

Environmentální výchova představuje významnou součást vzdělávacího procesu současné školy a podílí se na formování odpovědných postojů žáků k životnímu prostředí. Jejím cílem není pouze rozšiřování znalostí o ochraně přírody, ale především rozvoj hodnot, postojů a praktických dovedností, které vedou k odpovědnému a udržitelnému chování jedince. Environmentální výchova by proto měla být ve škole realizována systematicky a dlouhodobě, nikoli pouze formou jednorázových aktivit (Činčera, 2015).

Ve školním prostředí je environmentální výchova realizována především prostřednictvím průřezového tématu Environmentální výchova, které prostupuje jednotlivými vzdělávacími oblastmi a předměty. Její uplatnění se projevuje také v projektové výuce, tematicky zaměřených vyučovacích hodinách, školních projektech a praktických činnostech, jako je třídění odpadu, práce s recyklovatelnými materiály nebo spolupráce školy s místní komunitou. Významnou roli hraje rovněž každodenní příklad školy, který podporuje ekologicky odpovědné chování žáků (MŠMT, 2023).

V podmínkách základní školy se environmentální výchova přirozeně propojuje s předměty výtvarná výchova, výchova k občanství, přírodopis či pracovní činnosti. Toto mezioborové pojetí umožňuje žákům nahlížet environmentální problematiku z různých úhlů pohledu a propojit teoretické poznatky s praktickými činnostmi. Témata třídění a recyklace

odpadů jsou pro školní prostředí zvláště vhodná, neboť bezprostředně souvisejí s každodenním životem žáků i fungováním školy.

Praktická část této práce vychází z prostředí základní školy v obci Žihle, kde byla environmentální výchova zaměřená na třídění a recyklaci odpadů realizována v rámci pedagogické praxe. Tato realizace slouží jako konkrétní příklad využití environmentální výchovy ve škole a zároveň jako východisko pro návrh praktických metod, pomůcek a aktivit, které mohou přispět k rozvoji ekologického povědomí žáků a být využitelné i v jiných školních podmínkách.

Výuka byla realizována v jedné třídě šestého ročníku a probíhala v rámci předmětů výtvarná výchova a výchova k občanství, což umožnilo pojmout environmentální tematiku interdisciplinárně. Výukové jednotky byly organizovány do dvouhodinových bloků, které poskytly dostatečný časový prostor pro aktivní zapojení žáků, praktické činnosti a společnou reflexi. Toto organizační uspořádání se ukázalo jako vhodné zejména pro realizaci aktivizačních metod a projektově zaměřené výuky.

6.2 Návrh praktických metod a pomůcek pro výuku třídění a recyklace odpadů

Výuka environmentální výchovy zaměřená na třídění a recyklaci odpadů by měla být založena především na aktivním zapojení žáků a propojení teoretických poznatků s praktickými činnostmi. Vzhledem k charakteru tématu je vhodné využívat takové metody a pomůcky, které žákům umožní učivo nejen pochopit, ale také si jej prakticky vyzkoušet a vztáhnout k vlastnímu každodennímu životu.

Jednou z navrhovaných metod je projektová výuka, která umožňuje komplexní uchopení environmentální problematiky a podporuje samostatnost, spolupráci a odpovědnost žáků. Projektově zaměřená výuka poskytuje prostor pro dlouhodobější práci s tématem, propojení více vyučovacích předmětů a aktivní zapojení žáků do řešení konkrétních úkolů. V oblasti třídění odpadů může projektová výuka směřovat například k analýze produkce odpadu ve škole, návrhu opatření ke zlepšení třídění nebo k tvorbě informačních materiálů pro spolužáky.

Další vhodnou metodou je skupinová práce, která podporuje rozvoj sociálních a komunikačních kompetencí žáků. Práce ve skupinách umožňuje zapojení všech žáků, včetně těch méně aktivních, a vytváří prostor pro vzájemnou spolupráci a sdílení názorů. V

rámci environmentální výchovy lze skupinovou práci využít například při třídění odpadu, řešení modelových situací nebo při návrhu ekologických opatření ve škole. Skupinová práce je rovněž vhodná pro heterogenní třídy, neboť umožňuje diferenciaci úkolů podle schopností jednotlivých žáků.

Významnou roli ve výuce hrají také názorné a manipulační metody, které podporují pochopení učiva prostřednictvím přímé zkušenosti. Práce s reálnými materiály, jako jsou obaly, papír, plasty nebo další recyklovatelné suroviny, umožňuje žákům prakticky si vyzkoušet třídění odpadu a lépe porozumět principům recyklace. Tyto metody jsou vhodné zejména pro mladší žáky, ale své uplatnění nacházejí i u starších ročníků.

Z hlediska didaktických pomůcek je vhodné využívat pracovní listy, které slouží k upevnění učiva, procvičení pojmů a ověření porozumění tématu. Pracovní listy mohou mít podobu třídících úkolů, doplňovaček, křížovek nebo osmisměrek zaměřených na environmentální terminologii. Dalšími vhodnými pomůckami jsou obrazové materiály, krátká videa, prezentace či informační plakáty, které podporují názornost a motivaci žáků.

Součástí navržených pomůcek mohou být také výstupy samotných žáků, například tematické plakáty, časopisy z recyklovaných materiálů nebo návrhy ekologických opatření pro školu. Tyto výstupy nejen podporují tvořivost žáků, ale zároveň posilují jejich vztah k tématu a pocit osobní odpovědnosti za životní prostředí.

Navržené metody a pomůcky jsou snadno realizovatelné v běžných školních podmínkách a umožňují flexibilní přizpůsobení konkrétnímu složení třídy, věku žáků i časovým možnostem školy. Jejich využití přispívá k efektivnímu rozvoji ekologického povědomí žáků a podporuje aktivní zapojení školy do environmentální výchovy.

6.3 Návrh konkrétních výukových aktivit zaměřených na třídění a recyklaci odpadů

V této podkapitole jsou představeny vybrané výukové aktivity zaměřené na problematiku třídění a recyklace odpadů, které lze realizovat v rámci environmentální výchovy na základní škole. Navržené aktivity jsou koncipovány tak, aby podporovaly aktivní zapojení žáků, rozvoj klíčových kompetencí a propojení teoretických poznatků s praktickými činnostmi. Zároveň umožňují flexibilní přizpůsobení věku žáků, časovým možnostem i konkrétním podmínkám školy.

Aktivita 1: Výroba tematického časopisu z recyklovaných materiálů (viz. Příloha 2)

Cíl aktivity:

Rozvíjet tvořivost žáků, prohloubit jejich porozumění významu recyklace a podpořit pozitivní vztah k ochraně životního prostředí.

Popis aktivity:

Žáci pracují samostatně nebo ve dvojicích na výrobě tematického časopisu z recyklovaných materiálů, především z použitého papíru. Obsah časopisu je zaměřen na environmentální tematiku, například význam třídění odpadu, možnosti opětovného využití materiálů nebo návrhy ekologického chování ve škole a domácnosti. Aktivita může být realizována v rámci výtvarné výchovy nebo jako součást projektového dne.

Přínos aktivity:

Aktivita podporuje tvořivé myšlení, samostatnost a schopnost spolupráce. Zároveň umožňuje žákům prakticky si vyzkoušet principy recyklace a uvědomit si environmentální dopady lidské činnosti.

Aktivita 2: Praktické třídění odpadu

Cíl aktivity:

Rozvíjet dovednosti žáků v oblasti správného třídění odpadu a posílit jejich orientaci v základních principech recyklace.

Popis aktivity:

Žáci pracují ve skupinách a třídí připravené předměty nebo obrázky odpadu do správných nádob. Aktivita může probíhat ve třídě, v odborné učebně nebo v prostorách školy. Součástí aktivity může být také diskuse o tom, jak se třídění odpadu realizuje ve škole a v domácnostech žáků.

Přínos aktivity:

Aktivita podporuje praktické dovednosti, spolupráci a schopnost aplikovat získané znalosti v reálných situacích.

Aktivita 3: Návrh recyklačního plánu školy

Cíl aktivity:

Podpořit aktivní zapojení žáků do ochrany životního prostředí a rozvíjet jejich občanské kompetence.

Popis aktivity:

Žáci ve skupinách navrhnou jednoduchý recyklační plán pro školu. Zaměřují se na zjištění, jaké druhy odpadu ve škole vznikají, jak jsou tříděny a jaká opatření by mohla přispět ke zlepšení současného stavu. Výsledky své práce prezentují spolužákům nebo vedení školy.

Přínos aktivity:

Aktivita rozvíjí schopnost spolupráce, argumentace a kritického myšlení. Zároveň posiluje pocit odpovědnosti žáků za prostředí, ve kterém se pohybují.

Aktivita 4: Procvičení pojmů pomocí pracovních listů (viz. Příloha 1)

Cíl aktivity:

Upevnit základní pojmy související s tříděním a recyklací odpadů.

Popis aktivity:

Žáci pracují s pracovními listy zaměřenými na třídění odpadu, recyklaci a ochranu životního prostředí. Úkoly mohou mít podobu doplňovaček, křížovek, osmisměrek nebo jednoduchých problémových úloh. Aktivita je vhodná jako závěrečné shrnutí nebo opakování učiva.

Přínos aktivity:

Aktivita umožňuje nenásilné ověření porozumění učivu a podporuje aktivní zapojení žáků do výuky.

6.4 Ověření navržených metod a aktivit v pedagogické praxi

Navržené metody, pomůcky a výukové aktivity zaměřené na třídění a recyklaci odpadů byly ověřeny v rámci pedagogické praxe na základní škole. Praktická realizace sloužila především k ověření jejich funkčnosti, srozumitelnosti pro žáky a možnosti využití v běžných školních podmínkách.

V průběhu výuky se potvrdilo, že aktivizační metody, zejména projektová a skupinová práce, podporují zájem žáků o environmentální tematiku a přispívají k jejich aktivnímu zapojení. Žáci dokázali spolupracovat, diskutovat o problémech souvisejících s tříděním odpadu a navrhnout vlastní řešení, což naplňovalo stanovené vzdělávací cíle v oblasti znalostí, dovedností i postojů.

Práce s názornými a manipulačními pomůckami se ukázala jako velmi efektivní, zejména při praktickém třídění odpadu. Žáci lépe porozuměli principům recyklace a dokázali získané poznatky aplikovat na konkrétní situace ze školního i domácího prostředí. Pozitivně byla přijata také práce s pracovními listy, které umožnily upevnění základních pojmů a nenásilné ověření porozumění učivu.

Navržené aktivity se osvědčily také z hlediska diferenciací výuky. Díky možnosti přizpůsobení obtížnosti úkolů a formy práce bylo možné zapojit všechny žáky bez ohledu na jejich individuální vzdělávací potřeby. Skupinová práce a využití vizuálních opor přispěly k vytvoření pozitivního klimatu ve třídě a umožnily aktivní účast i žákům se speciálními vzdělávacími potřebami.

Ověření navržených metod a aktivit v praxi potvrdilo, že jsou realizovatelné, smysluplné a přínosné pro rozvoj ekologického povědomí žáků. Zároveň se ukázalo, že jejich využití podporuje propojení environmentální výchovy s každodenním životem školy a přispívá k efektivnímu zapojení žáků do ochrany životního prostředí.

6.5 Přínos praktické části pro přípravu učitele odborného předmětu

Praktická část závěrečné práce přinesla cenné poznatky týkající se přípravy učitele odborného předmětu se zaměřením na environmentální výchovu. Návrh a ověření praktických metod, pomůcek a výukových aktivit umožnily propojit teoretická východiska s reálnými podmínkami školní výuky a ověřit jejich využitelnost v praxi.

Realizace navržených aktivit ukázala, že kvalitní příprava učitele odborného předmětu musí zahrnovat nejen obsahovou a didaktickou stránku výuky, ale také promyšlený výběr metod a pomůcek s ohledem na složení třídy, věk žáků a vzdělávací cíle. Environmentální výchova klade na učitele zvýšené nároky zejména v oblasti práce s postoji a hodnotami žáků, což vyžaduje citlivý přístup a vhodné didaktické strategie.

Významným přínosem praktické části bylo také ověření možností využití aktivizačních metod, jako je projektová a skupinová práce, které podporují spolupráci, samostatnost a odpovědnost žáků. Navržené metody a aktivity se ukázaly jako vhodné nejen z hlediska rozvoje ekologického povědomí žáků, ale také z hlediska rozvoje jejich klíčových kompetencí.

Praktická část dále přispěla k rozvoji profesních kompetencí učitele odborného předmětu, zejména v oblasti plánování výuky, diferenciaci a reflexe vlastní pedagogické činnosti. Ověření navržených metod v praxi potvrdilo, že environmentální výchova může být efektivně realizována i v běžných školních podmínkách, pokud je výuka založena na promyšlené přípravě a aktivním zapojení žáků.

Závěrem lze konstatovat, že praktická část práce naplnila stanovené cíle a potvrdila význam přípravy učitele odborného předmětu pro kvalitní realizaci environmentální výchovy. Navržené metody, pomůcky a aktivity mohou sloužit jako inspirace pro další učitele a přispět k efektivnímu zapojení školy do ochrany životního prostředí.

7 Závěr

Závěrečná práce se zabývala problematikou přípravy učitele odborného předmětu se zaměřením na environmentální výchovu, konkrétně na oblast třídění a recyklace odpadů a environmentální odpovědnost školy. Cílem práce bylo poukázat na význam kvalitní přípravy učitele odborného předmětu v oblasti environmentální výchovy, popsat roli školy při formování ekologicky odpovědného chování žáků a na základě pedagogické praxe představit konkrétní možnosti realizace environmentálně zaměřené výuky.

V teoretické části práce byla pozornost věnována vymezení role učitele odborného předmětu a specifikům jeho přípravy. Bylo zdůrazněno, že učitel odborného předmětu musí disponovat nejen odbornými znalostmi, ale také pedagogickými a didaktickými kompetencemi, které mu umožňují efektivně propojovat teorii s praxí. Environmentální výchova byla představena jako nedílná součást vzdělávacího procesu s významným vlivem na utváření postojů, hodnot a chování žáků ve vztahu k ochraně životního prostředí. Zvláštní pozornost byla věnována třídění odpadů jako prakticky uchopitelnému tématu, které lze přirozeně začleňovat do výuky.

Další část práce se zaměřila na dopad školy na životní prostředí v obci Žihle a jejím okolí. Bylo poukázáno na skutečnost, že škola má nejen provozní, ale především výchovný vliv na své okolí. Prostřednictvím každodenní praxe, nastavení pravidel a realizace environmentálních aktivit může škola významně ovlivňovat ekologické chování žáků a přispívat k rozvoji environmentální odpovědnosti místní komunity.

Klíčovou částí práce byla praktická část založená na realizaci konkrétních vyučovacích hodin zaměřených na třídění a recyklaci odpadů v rámci pedagogické praxe. Praktická část prokázala, že environmentální výchova realizovaná prostřednictvím aktivizačních metod, praktických činností a práce ve skupinách je pro žáky přínosná a motivující. Žáci se do výuky aktivně zapojovali, projevovali zájem o dané téma a dokázali aplikovat získané poznatky v praktických úkolech. Přínosná byla rovněž práce s heterogenní třídou, včetně zapojení žáka se speciálními vzdělávacími potřebami, což potvrdilo možnost realizace environmentální výchovy v inkluzivním prostředí.

Reflexe pedagogické praxe ukázala, že kvalitní příprava učitele odborného předmětu je klíčovým faktorem úspěšné výuky environmentálních témat. Důležitá je zejména jasná struktura vyučovací hodiny, vhodná volba metod a forem výuky, důraz na názornost a dostatečný časový prostor pro praktické činnosti a následnou reflexi. Pedagogická praxe zároveň přispěla k profesnímu rozvoji učitele, zejména v oblasti plánování výuky, organizace času a práce s různorodou skupinou žáků.

Závěrem lze konstatovat, že cíle práce byly naplněny. Práce poukázala na význam přípravy učitele odborného předmětu v oblasti environmentální výchovy a nabídla konkrétní příklady realizace výuky zaměřené na třídění a recyklaci odpadů. Výsledky práce mohou sloužit jako inspirace pro pedagogy, kteří usilují o začleňování environmentálních témat do výuky smysluplným a praktickým způsobem. Environmentální výchova by měla být vnímána jako dlouhodobý a systematický proces, jehož úspěch je do značné míry ovlivněn kvalitou přípravy a osobním přístupem učitele.

Resumé

Závěrečná práce se zabývá významem přípravy učitele odborného předmětu se zaměřením na environmentální výchovu, konkrétně na problematiku třídění odpadů a ekologické odpovědnosti školy v obci Žihle. Teoretická část práce se zaměřuje na základní východiska přípravy učitele odborného předmětu, roli pedagogiky, pedagogické psychologie, didaktiky a kurikulárních dokumentů v procesu plánování a realizace výuky. Pozornost je věnována také specifickým environmentální výchovy ve školním prostředí.

Praktická část práce je zaměřena na návrh praktických metod, pomůcek a výukových aktivit, které podporují rozvoj ekologického povědomí žáků a jejich aktivní zapojení do ochrany životního prostředí. Navržené metody a aktivity jsou ověřeny v pedagogické praxi a jsou popsány z hlediska jejich přínosu pro výuku i pro přípravu učitele odborného předmětu. Práce poukazuje na význam promyšlené přípravy učitele a využívání.

Résumé

The final thesis focuses on the importance of teacher preparation in vocational subjects with an emphasis on environmental education, specifically on waste sorting and ecological responsibility of a school in the municipality of Žihle. The theoretical part of the thesis deals with the fundamental principles of vocational teacher preparation, the role of pedagogy, educational psychology, didactics, and curricular documents in the planning and implementation of teaching. Attention is also paid to the specifics of environmental education in the school environment.

The practical part of the thesis is focused on the design of practical teaching methods, teaching aids, and educational activities aimed at developing students' environmental awareness and their active involvement in environmental protection. The proposed methods and activities were verified in teaching practice and are described in terms of their contribution to teaching and to the professional development of the vocational teacher. The thesis highlights the importance of thorough teacher preparation and the use of activating methods as key factors for successful environmental education.

Prohlášení o využití umělé inteligence

Prohlašuji, že při zpracování této závěrečné práce byly využity nástroje umělé inteligence jako podpůrný prostředek, zejména pro jazykovou korekturu, stylistické úpravy textu a návrh formulací. Obsah práce, odborné závěry a interpretace jsou výsledkem vlastní práce autorky. Použití umělé inteligence bylo v souladu s etickými zásadami a pravidly stanovenými školou.

Použitá literatura

ČEPKOVÁ, Lucie. *Ekologická výchova pro pedagogy*. Brno: Masarykova univerzita, 2019. ISBN 978-80-210-9361-4.

ČINČERA, Jan. *Environmentální výchova: od cílů k prostředkům*. Brno: Masarykova univerzita, 2015. ISBN 978-80-210-7844-9.

HÁJEK, Milan, Pavel CÍSAŘ a kol. *Environmentální výchova v teorii a praxi*. Praha: Grada Publishing, 2020. ISBN 978-80-271-1096-5.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Praha: MŠMT, 2023.

PRŮCHA, Jan. *Moderní pedagogika*. 10. vydání. Praha: Portál, 2021. ISBN 978-80-262-1750-3.

ŠVEC, Vlastimil. *Pedagogická příprava budoucích učitelů*. Brno: Paido, 2003. ISBN 80-7315-064-5.

VALENTA, Jiří. *Didaktika*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3868-7.

Zákon č. 541/2020 Sb., o odpadech. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2020.

Seznam příloh

Příloha 1

Pracovní list – osmisměrka k tématu třídění odpadů

Příloha 2

Ukázka žákovských prací – časopis na téma recyklace